

tingelse for, at jeg giver Loven min Stemme, at denne Ret til at kunne forlange Konverteringen, ikke blot er overladt til vedkommende Tiendeyder, men at ogsaa Tiendetageren faar den samme, saaledes at altsaa Retten bliver gjensidig. Svad det saa meget omtalte Opmaal angaar, skal jeg selvfølgelig ikke komme ind paa denne Sags hele historiske Oprindelse; men hvad der for mig har en Hovedbetydning, er, at Opmaalet nu bliver taget i Betragtning ved Salget af Tienden in natura, saa at der af Hensyn dertil bliver betalt en høiere Pris for Tiendekornet. Denne faktiske Tilstand, hvorefter der svares Opmaal af Tiendekorn in natura, tror jeg, man paa ingen Maade kan lade ude af Betragtning, naar der bliver Tale om en Afløsning, og det forekommer mig, at lige over for denne faae Højesteretsdommene en afgjørende Betydning, naar de tillægge Tiendeeierne en Ret til Opmaal. Jeg kan heller ikke paa nogen Maade gaa ind paa, at, naar man er enig om, at der kan blive at udjevne en Forskjel mellem Værdien af Tienden in natura og i Penge, skal dette Vederlag være indskrænket til 10 Aar. Jeg har ikke opfattet Bestemmelsen om de 10 Aar paa samme Maade som den ærede næstsidste Taler. Jeg tror, at Meningen i Lovforslaget er, at dette Vederlag skal falde bort, naar de 10 Aar ere gaaede, men i saa Fald kan jeg ikke anse Bestemmelsen for at stemme med rigtige Principer ved en Afløsning. Der vil jo kun blive Tale om et Afdrag paa Vederlaget og ikke om et fuldt Vederlag; men Lovforslagets Hensigt maa dog alene være, at man kan blive i Stand til at sjene de Ulemper, der paa visse Steder ere forbundne med den nuværende Tiendeydelse in natura, derimod ikke, at der skal være en Fordel for dem, der ønske den afløst. Det er vistnok noget forskjelligt i de forskjellige Egne, hvor vidt man kan sige, at man ved at lægge Kapitelstarten til Grund, faar det rette Vederlag for Tienden in natura. Der er visse Egne, hvor Tiendeyderne in natura mulig kunne være brystholdne ved at skulle betale efter Kapitelstarten, fordi Kornet er af en mindre god Bestaffenhed, og derfor ikke naaer den Pris, der sættes efter Kapitelstarten; men i andre, navnlig de gode Egne, er det temmelig sikkert, at Betaling efter Kapitelstarten i Reglen ikke vil være tilstrækkeligt Vederlag, idet Tiendeeierne næsten altid ville kunne sælge deres Korn for noget over Kapitelstarten. Der vil altsaa, selv affet fra hele Opmaalet, i flere Tilfælde kunne blive Tale om et yderligere Vederlag for Tienden til Tiendetageren, ligesom i andre maaste ogsaa til Tiendeyderen, naar Kapitelstarten lægges til Grund. Jeg vil kunne gaa ind paa dette Lovforslag, naar det undergaar visse Forandringer. De vigtigste har jeg allerede berørt, og jeg kan henholde mig til, hvad den ærede foregaaende første Taler har ytret i saa Henseende. Det forekommer mig imidlertid, at der

er en mindre rigtig Bestemmelse i § 2, som jeg ikke er ganske vis paa, om den ærede første Taler berørte, og det er den Ubillighed, der forekommer mig at fremkomme derved, at det ikke er den Part, som vil have Konverteringen sat i Gang, hvem det skal paahvile i Mangel af Forlig at fremme Sagen ved Kommission, men at det skal være den Part, der søger sig forurettet ved Tilbudet, og som ellers ikke har Noget imod at blive ved den bestaaende lovlige Tilstand, som skal fremme Sagen. Det forekommer mig, at det maa være den første Part, den, som vil have en Forandring i det Bestaaende, som, naar han ikke kan forlige Sagen med sin Modpart, maa søge Sagen ordnet ved en Kommission. Jeg kan til Slutningen dog ikke tilbageholde den Bemærkning, at min Tilbøielighed til at fremme hele denne Sag, der er et privat Lovforslag fra det andet Thing, er noget mindre, end den ellers vilde have været efter hele den Maade, hvorpaa det andet Thing stiller sig til de vigtige Forslag, der ere fremkomne fra Regeringen. Jeg kan, som sagt, heller ikke anerkjende eller tro, at Trangen til at faae Lovforslaget skulde være saa stor, som nylig er blevet fremhævet fra en enkelt Side, thi hvis det er Tilfældet, forekommer det mig dog noget underligt, at man, da Lovforslaget første Gang indbragtes i Folkethinget for saa Aar siden, stillede sig meget høiligt til det, medens man nu har faaet et helt andet Syn paa Sagen. Det havde ligeledes været rimeligt, at Regeringen havde taget Sagen i sin Haand, hvis Forholdet havde haft saa stor Interesse for Almindeligheden, som der er blevet paastaat.

Clauſager: Jeg vil blot i al Korthed tillade mig at lægge et godt Ord ind for det foreliggende Lovforslag, som jeg tror i det Mindste paa adskillige Steder imødeses med Interesse. Det har desfer ogsaa gjort mig noget ondt at høre den høitærede Indenrigsminister udtale, at det vilde svække Interessesen for Lovens Gjennemførelse for hans Vedkommende, dersom ikke Bestemmelsen angaaende Opmaalet udfydes af § 1. Jeg skal ikke komme videre ind paa Spørgsmaalet om, hvor vidt dette Opmaal skal tages med i Beregning eller ikke, da det allerede har faaet en temmelig udførlig Dntale, og der af de tvende ærede Medlemmer, det ærede 6te Medlem for 1ste Kredts (Aagesen) og det ærede 1ste Medlem for 2den Kredts (Haffner) er udtalt Alt, hvad jeg vilde kunne have at sige om denne Ting og naturligtvis en Del fyldigere og bedre, end jeg vilde have været i Stand til. Jeg vil blot tillade mig at sige, at, naar den enkelte Omstændighed er nævnt, at ved Salg af Korn-tiende tages i det Mindste adskillige Gange Opmaalet med i Betragtning af Kjøberen, tror jeg, at det har en anden Grund end den nævnte. I Almindelighed anses Tiendekornet neppe for saa